

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Centre for Research on Multinational Corporations

Vraag 1. In het wetsvoorstel is een brede definitie van duurzaamheid opgenomen: 'ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen'.

Graag horen we of deze voldoet, en zo niet, welke definitie u voor ogen zou hebben.

Het antwoord van SOMO is hetzelfde als dat van het MVO Platform:

Deze definitie is erg beknopt voor een veelomvattend concept als duurzame ontwikkeling. Als deze definitie wordt gehandhaafd, is het beslist noodzakelijk om te verhelderen dat hiermee niet alleen op milieuaspecten, grondstoffen en klimaat wordt gedoeld. De memorie van toelichting moet nader toelichten dat hieronder ook sociale aspecten en mensenrechten vallen. Ook zou expliciet moeten worden vermeld dat het om wereldwijde ontwikkeling gaat.

Naast een toelichting op de definitie zou de memorie van toelichting moeten verwijzen naar internationaal erkende MVO-normen die door Nederland zijn onderschreven zoals: OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen, UN Guiding Principles on Business and Human Rights, en de ILO Declaration on Social Justice for a Fair Globalisation.

Deze aanvullingen zien wij als essentieel. Duurzaamheidsbeleid van de overheid zou altijd de sociale normen moeten borgen.

Vraag 2. Het wetsvoorstel stelt dat er 'voldoende' draagvlak moet zijn voor een verzoek, onder degenen voor wie het verzoek gevolgen heeft (ondernemingen, consumenten en onder maatschappelijke organisaties). Het is aan de verantwoordelijke bewindspersoon te bepalen wanneer er voldoende draagvlak is, waarbij de toelichting duiding geeft. Wanneer vindt u dat er sprake is van 'voldoende' draagvlak voor een verzoek? Wat moet hierover in het wetsvoorstel worden opgenomen?

Het antwoord van SOMO is hetzelfde als dat van het MVO Platform:

Het MVO Platform onderschrijft het belang van draagvlak, maar is van mening dat vooraf niet vastgesteld moet worden wat "voldoende" is. Draagvlak is één van de factoren die meegewogen wordt. Het publieke doel dat initiatief dient, kan van dermate groot belang zijn dat ook een klein draagvlak, met een minderheid van de bedrijven in de sector, acceptabel is. Denk aan de aanpak van schrijnende problemen in waardeketens zoals onverantwoord gebruik van gifstoffen, gebonden arbeid of kinderarbeid.

In die gevallen is het overigens de vraag of de overheid niet al zelf – ook zonder draagvlak – tot wetgeving over zou moeten gaan. Wanneer dan blijkt dat de sector via zelfregulering, met een weliswaar bescheiden draagvlak, toch met een initiatief komt, kan de zwaarte van het belang maken dat ook dan dat initiatief geaccepteerd moet worden.

Voorbeeld: Al jarenlang is bekend dat de ernstigste vormen van kinderarbeid en dwangarbeid op grote schaal voorkomen in spinnerijen in Zuid-India. Deze spinnerijen produceren garens voor Nederlandse en op de Nederlandse markt opererende kledingbedrijven. Tot nu toe is vrijwel niets gebeurd om deze vorm van moderne slavernij in de waardeketens aan te pakken. Een paar Nederlandse kledingbedrijven staan op het punt dit te gaan doen, in samenwerking met Nederlandse en lokale stakeholders. Als dit initiatief een aanvraag indient kan het

Sarphatistraat 30
1018 GL Amsterdam
The Netherlands

Tel: +31 (0)20 639 12 91
Fax: +31 (0)20 639 13 21
E-mail: info@somo.nl
www.somo.nl

TRIODOS BANK: 19.84.07.777
IBAN: NL56 TRIO 0198407777
BIC-CODE: TRIONL2U
BTW: NL 002 954 631
KvK: 412 233 08

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Centre for Research on Multinational Corporations

publieke doel dat ermee gediend is, namelijk het adresseren van ernstige mensenschendingen, zwaarder moeten kunnen wegen dan draagvlak.

Ook als de genoemde 'coördinatieproblemen' de oorzaak zijn van het niet (effectief) van de grond komen van duurzaamheidsinitiatieven is het niet logisch dat een groot draagvlak wordt verlangd. Voor het vaststellen van het draagvlak onder maatschappelijke partijen geven wij een aantal kwalitatieve afwegingen mee. Cruciaal is dat belangenbehartigers van het betreffende publieke doel worden betrokken. Daarbij kunnen ledenaantallen een criterium zijn maar ook expertise en contact met 'stakeholders' maken geven de belangenbehartiger legitimiteit.

Bij MVO is het concept 'stakeholder' van belang. Stakeholders kunnen ook niet-formele organisaties zijn ('omwonenden', 'gemeenschappen'), ook in productielanden elders in de wereld. Bedrijven hebben als onderdeel van MVO de taak om zelf na te gaan wie (potentieel) belanghebbenden zijn en deze te betrekken, maar dit onderdeel is zeker in beginnende initiatieven vaak zwak ontwikkeld. Stakeholders in productielanden zijn bij internationale MVO-initiatieven doorgaans (informeel) vertegenwoordigd via maatschappelijke organisaties hier. Het is daarom van belang dat bij deze initiatieven minimaal één partij betrokken is die gezien kan worden als vertegenwoordiger van stakeholders voor het onderwerp waarop het initiatief betrekking heeft. Idealiter zijn lokale stakeholders direct betrokken.

Vraag 3 De ACM krijgt de mogelijkheid advies te geven over de markteffecten van een ingediend initiatief op basis van de beschrijving in het verzoek. In de toelichting staat dat de regering daarnaast advies in kan winnen bij andere organisaties, zoals het Planbureau voor de Leefomgeving. Hoe zou de adviserende fase volgens u vorm moeten krijgen en wie moet daarbij worden betrokken?

Het antwoord van SOMO is hetzelfde als dat van het MVO Platform maar met een duidelijk aangegeven aanvulling:

De wet beoogt (onder meer) een zorgvuldige afweging tussen twee sets doelstellingen, namelijk die van efficiënte mededinging enerzijds en die van doelstellingen op het gebied van duurzame ontwikkeling anderzijds. De besluitvorming door de minister is een afweging van belangen. De ACM zal het initiatief mededingingsrechtelijke toetsten. De andere publieke belangen zullen doorgaans door de initiatiefnemers belicht worden. In aanvulling daarop is het aan te bevelen dat ook over de publieke belangen die het initiatief nastreeft, een expertvisie wordt ingewonnen van ter zake deskundige instanties of academische experts. Dit advies zou in ieder geval moeten beoordelen of het ambitieniveau van het initiatief op of boven de gangbare (internationale) standaarden ligt. Juist omdat de publieke belangen waaraan de initiatieven kunnen bijdragen een breed scala kunnen behelzen is het moeilijk om bij voorbaat te bepalen welke instantie het meest aangewezen is. Per onderwerp moet een relevante kennisinstelling worden gezocht. Enkele voorbeelden kunnen zijn:

- Mensenrechten due diligence: Shift (Center of expertise on the UN Guiding Principles on Business and Human Rights);
- Landrechten: LANDac;
- Leefbaar loon: Wage Indicator, Universiteit van Amsterdam.

 Sarphatistraat 30
1018 GL Amsterdam
The Netherlands

 Tel: +31 (0)20 639 12 91
Fax: +31 (0)20 639 13 21
E-mail: info@somo.nl
www.somo.nl

 TRIODOS BANK: 19.84.07.777
IBAN: NL56 TRIO 0198407777
BIC-CODE: TRIONL2U
BTW: NL 002 954 631
KvK: 412 233 08

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Centre for Research on Multinational Corporations

SOMO wil er nadrukkelijk op wijzen dat het ook verstandig kan zijn in deze fase om advies in te winnen daar waar mededinging- en duurzaamheidsafwegingen elkaar in de weg kunnen zitten. Zo moeten in een duurzaamheidsinitiatief voor het verbeteren van arbeidsomstandigheden in ontwikkelingslanden primaire producenten, bijvoorbeeld (kleine) boeren en verwerkingsbedrijven, uiteindelijk de grootste inspanningen leveren. Het risico bestaat echter dat zij daartoe in het duurzaamheidsinitiatief niet voldoende en/of niet proportioneel in staat worden gesteld.

In voedselketens, bijvoorbeeld, is er sprake van concentratie van macht op het niveau van detailhandel (supermarkten) en vaak ook in de groothandel (handelaren). Producentenprijzen voor land en tuinbouwproducten uit ontwikkelingslanden zoals koffie, thee, cacao, groente en fruit zijn vaak laag en lang niet altijd toereikend voor een leefbaar inkomen voor producent en werknemers. En tegelijkertijd zijn oneerlijke handelspraktijken tussen bedrijven in de sector wijdverbreid. In dit klimaat kan een gebrekkig duurzaamheidsinitiatief makkelijk tot meer problemen dan oplossingen leiden. Dit is het geval als bijvoorbeeld de hogere prijzen voor consumenten van de beoogde internalisatie van duurzaamheidskosten niet vooral bij primaire producenten belanden maar bij andere schakels in de keten. De verdere marginalisatie van primaire producenten die daar het gevolg van zou zijn kan daarmee niet alleen de directe duurzaamheidsdoelstellingen van het initiatief (op den duur) ondermijnen maar ook leiden tot schevere machtsverhoudingen en daarmee bijvoorbeeld oneerlijke handelspraktijken.

Vraag 4: Het wetsvoorstel beoogt een optimale balans te vinden tussen zorgvuldigheid en snelheid in het tot stand brengen van duurzaamheidsinitiatieven. Hoe kan deze balans verder worden verbeterd?

Het antwoord van SOMO is hetzelfde als dat van het MVO Platform:

Een belangrijk deel van het werk is al gedaan vóór een verzoek wordt ingediend, soms beslaat dat veel tijd. Als na de totstandkoming van het initiatief en het indienen van de aanvraag het finale besluit over een wettelijke regeling lang op zich laat wachten, kan het momentum verloren gaan. Daarom is snelheid (naast zorgvuldigheid) van belang. Wij stellen daarom voor om aan iedere fase een maximumtermijn te koppelen, dit schept duidelijkheid en geeft garanties aan de aanvragers dat er een (maximale) doorloopsnelheid is voor het hele proces.

Vraag 5: Regelingen die op basis van het wetsvoorstel tot stand komen, blijven bestaan tot een expliciet besluit genomen wordt de regeling te stoppen of deze in sectorspecifieke wetgeving op te nemen. De regelingen worden wel standaard geëvalueerd. Aan de regeling kan ook een maximale duur (5 jaar, 10 jaar) worden verbonden. Om de regeling te verlengen zou de procedure dan opnieuw moeten worden doorlopen. Wat heeft uw voorkeur?

Het antwoord van SOMO is hetzelfde als dat van het MVO Platform:

Er kan een grote diversiteit aan regelingen ontstaan waarbij sommige langer relevant blijven en andere in de loop van de tijd relevantie verliezen, bijvoorbeeld door nieuwe ontwikkelingen. Wij zijn geen voorstander van het bij voorbaat koppelen van een vaste maximale duur aan iedere regeling. Een regeling moet alleen stoppen als daar aanleiding voor is en er een expliciet besluit over genomen is.

 Sarphatistraat 30
1018 GL Amsterdam
The Netherlands

 Tel: +31 (0)20 639 12 91
Fax: +31 (0)20 639 13 21
E-mail: info@somo.nl
www.somo.nl

 TRIODOS BANK: 19.84.07.777
IBAN: NL56 TRIO 0198407777
BIC-CODE: TRIONL2U
BTW: NL 002 954 631
KvK: 412 233 08

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Centre for Research on Multinational Corporations

Iedere regeling dient periodiek onafhankelijk geëvalueerd te worden, een periode van 5 jaar lijkt daarbij redelijk. Als het gaat om internationale MVO initiatieven zouden daarbij zowel lokale als Nederlandse stakeholders betrokken moeten zijn, waarbij de lokale stakeholders de benodigde informatie kunnen aanleveren over de daadwerkelijke impact van het initiatief. Wanneer een regeling door nieuwe ontwikkelingen aan relevantie heeft ingeboet kan het evaluatiemoment ook worden aangegrepen om een herziene regeling met bijvoorbeeld een hoger ambitieniveau voor te stellen.

 Sarphatistraat 30
1018 GL Amsterdam
The Netherlands

 Tel: +31 (0)20 639 12 91
Fax: +31 (0)20 639 13 21
E-mail: info@somo.nl
www.somo.nl

 TRIODOS BANK: 19.84.07.777
IBAN: NL56 TRIO 0198407777
BIC-CODE: TRIONL2U
BTW: NL 002 954 631
KvK: 412 233 08